

1918

de presă teatrală românească

Teatrul de miine. Apare de două ori pe lună, sub direcțiunea unui comitet Iași, 15 mart. 1918—15 ian. 1920. Format 25×32. Director Const. Rîuleț. Red. Str. Sf. Teodor 40. Tip. Comercială. Str. Cuza-Vodă 38. De la 1 ian. 1919, revista apare în București, neregulat, în total, 17 numere. Cota B.A.R. P II 4964.

Coloanele revistei reflectă întru totul atmosfera tulbură, pentru artă, de la finele războiului mondial. Ion Minulescu „Că mîine va exista și un teatru altfel decît cel de azi, nu mai încapă îndoială. Dar care anume va fi acest teatru, nu-l putem încă vedea, oricît de savante ar fi prorocirile celor care, în loc să scrie piese de teatru mai bune, își pierd timpul cu catalogarea și drămuirea celor pe care le găsesc proaste”.

Rampa nouă ilustrată. Ziar zilnic de teatru, literatură, artă, muzică și sport. București, 15 (28) nov. 1918. Format 47×32. Director M. Faust-Mohr. Red. și adm. str. Sărindar 7. Tip. Adevărul. Cota B.A.R. P IV 4014. Reapare numerotată în continuare (an. II, nr. 338), după doi ani de întrerupere, în seria (a doua) condusă de criticul și memorialistul teatral M. Faust-Mohr. În numărul inaugural, semnează Al. Mavrodi, Al. Kirîțescu (portretul Mariei Ventura, pe frontul de la Iași), Radu Rosetti, Emil Nicolau.

Capitala României Mari are următoarele teatre: Național, Regina Maria (Comedie), Lyric, Eforiei, Trianon, Modern, Dacia, Alhambra, Regal, Sala Ateneului.

Două decenii va înregistra, neîntrerupt, viața cotidiană a scenei românești această mare gazetă de teatru, cu titlul devenit **Rampa***. Direcția va fi preluată de Scarlat Froda. Ultimul număr al seriei apare luni, 20 iunie 1938. Revista era suprimată, împreună cu alte gazete democratice, ca

* Această publicație, care se distinge în istoria presei noastre teatrale prin longevitate și bogăția a informației, a inspirat o rubrică permanentă, **Rampa**, acum 50 de ani, rubrică pe care revista „Teatrul” o publică lunar din iunie 1975.

urmărire a instaurării dictaturii carliste. **Rampa** a apărut 27 de ani (1911—1938) cu întreruperi, în 6023 de numere.

1919

Turneul oficial al Teatrului Național din București sub auspiciile Consiliului Dirigent din Sibiu. Program. Format 22 × 14. Tip. G. Haiser. Sibiu. Cota B.A.R. F.V. XXXVI/139.

Început la Brașov în 27 aprilie 1919, primul turneu oficial al Teatrului Național din București prezintă în Ardeal și Banat repertoriul: **Poemul Unirii și Trandafirii roșii de Zaharia Bârsan, Răzvan și Vidra, Apus de soare, Fintina Blanduziei, Bimbașa Sava** de I. Peretz. Programul, tipărit pentru toate orașele unde poposește trupa actoricească în frunte cu C. Nottara, cuprinde fragmente din piesele reprezentate, rezumatele acestor piese, distribuțiile lor.

Cronica. Revistă socială săptămînală. Cluj, 15 mai 1919. Număr ocazional teatral. Format 18 × 25. Redactor responsabil V. I. Moldovanu. Cu concursul unui comitet de redacție. Inst. de Arte Grafice Alexandru Anca, Cluj. Cota B.A.R. P. I. 40072.

Caiet-program menit să răspîndească în Cluj informații despre primul turneu oficial al Teatrului Național din București în Ardeal și Banat. Se rezumă piesele din repertoriu, se dau distribuțiile. Calde fraze despre Zaharia Bârsan, peste câteva luni directorul primului Teatru Național din Ardeal.

Izvorășul. Revistă de muzică, artă națională, folclor și teatru sătesc. Comuna Bistrița, Județul Mehedinți. 1 iunie 1919—nov./dec. 1940. Lunar. Format variabil. Fondator Gh. N. Dumitrescu-Bistrița. Tip. Întîiului an: București, Tip. Convorbiri literare, str. Cîmpineanu 17. Cota B.A.R. P I II 5023.

Este una dintre marile reviste românești de folclor, apărută prin osîrda preotului de țară N. Dumitrescu-Bistrița. Colaborări din întreaga țară. Cu totul inexplicabil, cercetătorii teatrului nu acordă încă atenția cuvenită tezaurului de texte

al secțiunii „teatru sâtesc”, popular și cult.

Curierul artelor. Ziar artistic săptăminal pentru Teatru, Muzică, Pictură, Sculptură, Arhitectură, Coregrafie. Director Juarez Movilă. București, nov. 1919—aug. 1920. Format 32×47. Red. și adm. str. Știrbei Vodă 29. Tip. Mărășești, str. Pătrașcu Vodă 16. Cota B.A.R. P III IV 1738.

Este a doua serie a revistei *Gazeta artelor* (27 oct. 1902—15 mai 1904) scoasă de criticul muzical Juarez Movilă (v. *Teatrul* nr. 2/1986).

1920

Anuarul Societății Lirice Române „Opera” (...), pe anul 1919—1920. București, f.a. Format 15×23. Tip. Cultura, str. Cîmpineanu 15. Cota B.A.R. P I 5912.

Document fundamental pentru istoricul operei bucureștene. Primul comitet de direcție ales la 24 mai 1920 a fost format din: I. Nona Ottescu, președinte, George Folescu, Egidio Massini, Vasile Rabega, Romulus Vrăbîescu, membri.

Stagiunea s-a deschis la 17 martie 1920 cu *Aida* de Verdi. S-au dat 45 de spectacole și zece concerte simfonice. Tabelul personalului artistic, repertoriu etc.

Rampa Rîmnîcului. Ziar Artistic-Teatral și Literar. Rîmnîcu-Sărat. 4 ian. 1920. Apare bilunar. Format 32×48. Sub conducerea unui comitet. Red. și adm. Agenția Cortina-Drogueria Vasiliu. Se conservă doar primul număr (unicul?). Cota B.A.R. P III 42070.

Publicație tipică pentru ambițiile agenților teatrali din provincie. Se deplînge soarta teatrului local, se promit inițiative generoase, se dau „anunțuri și reclame după învoială”.

Culisa. Ilustrată-Teatrală-Literară-Artistică. București, 15 iul. 1920—iun. 1921; 20 mart. 1927. Apare bilunar. Format 24×31. Sub direcția unui comitet. Red., adm. și tip. B-dul Elisabeta 51. Cota B.A.R. P I II 8700.

Popularizează artiști de varietate, de circ, dansatori, acrobați — în trupe efemere. Cu vremea, atenția se îndreaptă și asupra teatrului de proză. Directoratul lui V. Eftimiu la Teatrul Național e salutat cu căldură. C. Tănase, R. Bulfinski, cu fotografiile pe copertă. Foarte utile date despre trupele actricești cu reprezentații la cinematografe.

1921

Cortina. Teatrală. Sportivă. Umoristică. Galați. 1 mai 1921. „Apare săptăminal, duminică, sub conducerea unui comitet”. Format 23×32. Red. str. Brăilei 61. Adm. str. Brașovului 1. Se conservă doar primul număr (unicul?). Cota B.A.R. P II 40767.

„Scopul nostru este de a ține în curent (sic!) pe cititorii doritori de artă, cu acti-

vitatea teatrală și sportivă din localitate”. În sala Teatrului Central, vor da reprezentații Ion Iancovescu și R. Bulfinski.

Revista Teatrului Național. București. Sept. 1921—ian. 1922. Lunar. Format 22×28. Fără date de tipar. 5 numere. Lipsește din fondurile publice. Am consultat colecția în arhiva actorului N. Brancimir.

Colaborează C. Nottara, V. Eftimiu, D. Nanu, I. Livescu, C. Moldovanu, Dem. Teodorescu cu articole de critică, memorialistică, reportaj scenic, poezii etc.

Întiul număr apare la deschiderea stațiunii, cu piesa *Moartea Cleopatrei* de Mihail Pașcanu. Inițiativa tipăririi o are V. Eftimiu, director general al teatrelor, poetul care așază în fruntea primului număr o vibrantă urare adresată spectatorului: „Bine-ai venit, dar, oaspe, în oaza fermecată! / Din lemne și din scinduri, din stambă colorată / Din sori apocaliptici hrăniți cu foc bengal / Din mări ce niciodată nu și-au clintit un val, / Din paseri de hîrtie, din flori de mucava, / Noi ți-am făcut o lume ca să ți-o uiți pe-a ta”.

1922

Curierul Operei. Cluj. 15 mart. 1922. Apare de două ori pe lună. Format 10×20. Redactor Ion Dan. Red. și adm. Secretariatul Operei Române, Piața Ștefan cel Mare 20. Tip. Curierul Justiției Militare, Calea Victoriei 20. Se conservă primul număr (unicul?). Cota B.A.R. P I 5784.

Pus „sub patronajul Operei Române”, *Curierul*... are „pretențiune de revistă muzicală și de artă”. Prima Operă românească a Transilvaniei s-a deschis în clădirea Naționalului la 25 mai 1920, cu *Aida* de Verdi.

Poetul Emil Isac cheamă entuziast în stalurile așezămîntului muzical pe „cei ce vor să vadă o Românie mare și cultă, oază a civilizației, a toleranței, a iubirei, a libertății!”

Curentul artelor. Ziar artistic săptăminal. București. 17 iun. 1922—8 apr. 1923. Format 42×55. Red. și adm. Calea Victoriei 54. Tip. Triumful str. Belvedere 6. Cota B.A.R. P IV 7206.

Un cumpănit magazin al teatrului de proză și liric. V. Eftimiu dă fragmente din noua sa dramă, *Don Juan*, sînt înregistrate succese românești în străinătate (baritonul Jean Athanasu la Roma, tenorul D. Onofrei la Milano). Actori de seamă sînt chestionați cu privire la cariera lor (Maria Gurgea, G. Storin), se dau informații corecte despre repertoriile teatrelor din București și din țară, cu multe ilustrații.

Viața și scena. Revistă literaro-teatrală. [Periodic bilingv, român-rus]. Chișinău, 28 oct. 1922—25 nov. 1922. Apare săptă-

minal. Format 23×33. „Administrația temporar la tipografia fraților Munteanu Str. Cupecescaia 98”. 5 numere. Cota B.A.R. P II 38230.

Periodic destinat exclusiv informațiilor artistice. În sala „Orfeum” a orașului a poposit trupa lui Tănase. „Asemeni în trecut la turneul trupelor românești, nemțești, rusești și evreiești, formate de artiști de mîna întîia, publicul local a dat tot concursul moral și material. (...) D. Tănase ne vizitează Kișinăul în fiecare an și este un oaspete dorit și așteptat mult, spectacolele lui fiind gustate de toate clasele sociale, fără deosebire de naționalitate”. Este așteptată și compania Marioarei Voiculescu, „mare tragediană”.

Cortina. Revistă teatrală. Oradea-Mare. 12 nov.—3 dec. 1922. [Periodic bilingv, român-maghiar]. Săptămînal. Format 15×22. „Pentru redactare e responsabil Luis Martinescu. Pentru administrație Frideric Rédey”. 4 numere. Cota B.A.R. P I 6128.

Este o revistă teatrală „în care scriitorii de acest gen, români și maghiari, într-o colaborare armonioasă, să poată reda marelui public evenimentele teatrale precum și a populariza scriitorii teatrali și operele lor de ambele naționalități”.

Un eveniment pe scena maghiară din Cluj: O scrisoare pierdută în traducerea lui Kádár Imre.

1923

Culisele. Cluj. Martie-aprilie/mai 1923. [Periodic bilingv. român-maghiar]. Lunar. Format 24×32. Director Leonard Paukerow. Tip. Inst. de Arte Grafice Cluj. Se conservă n-rele 6 și 7—8. Cota B.A.R. P II 7424.

Ziaristul L. Paukerow, corespondentul pentru Ardeal al ziarului bucureștean **Rampa**, dorește o revistă care să facă „apropierea prin cultură” între români și unguri. Program onorat de numeroase cronici, informații, note privind scena română și cea maghiară din Cluj și din Oradea.

Dramaturgul Mircea Dem. Rădulescu observă, cu prilejul primei șezători a Societății Scriitorilor Români la Cluj: „...scriitorii și artiștii unguri vor să trăiască aici, să rămîie aici, să muncească aici, ca buni cetățeni ai patriei lor noi române (...). Și de aceea, noi, scriitorii români, strîngem acum mîinile scriitorilor unguri din Ardeal”.

Ecoul. Organ de publicație al spectacolelor de Teatru și Cinema. Red. și adm. Teatrul Comunal. Brăila. 3 mai—23 dec. 1923. Săptămînal. Format 16×23. Fără indicații de tipar. 34 de numere. Cota B.A.R. P I 6825.

Continuă gazeta **Ecoul teatral**. Febr. 1916. (v. **Teatrul**, nr. 6/1986).

Prin coloanțe publicații se face „publicitate asupra mișcării noastre filmistice și teatrale din localitate”.

Clipa teatrală, plastică, muzicală, literară și sportivă. București. 10 mai 1923—2 iunie 1929. Săptămînal. Format 30×43. Director Horia Igiroșanu. Red. și adm. Calea Griviței 56. Tip. Inst. de Arte Grafice Răsăritul, str. Sfinții Apostoli 22. Cota B.A.R. P III IV 7204.

Unul dintre cele mai izbutite magazine artistice care au apărut la noi. Mai multe inscripții tăioase așezate în frontispiciu (ex. „Clipa s-a născut pentru a menține cu demnitate prestigiul adevăratei arte”) indică o redacție de condeie însetate de ideal.

Tudor Arghezi, împotriva dramaturgiei imitate: „Dacă ne-am hotărî să scriem și niște teatru curat românesc, din comedia atît de complexă și de frumoasă a vieții noastre orășenești? (...) M-aș adresa mai ales tuturor aceluia care pot să vadă și văd, tuturor celor care se necăjesc de-a surda, tuturor celor care cer ceva mai bun și mai drept — adică oamenilor din publicul mare, de orice meserie, afară de aceea de scriitor celebru. Și le-aș spune: puneți pe hîrtie de-a dreptul, citiți, recitiți, îndreptați, fără sfială — și jucați piesele voastre, întîi mai proaste și din ce în ce mai bune, voi înșivă, necunoscuții, purtătorii talentului adevărat”.

Teatrul. Revistă de teatru și artă. Director Soare Z. Soare. București, 1923. Nu se indică luna și ziua. Nici periodicitatea. Format 24×38. Red. și adm. Athénée Palace. Tip. Cultura națională. 5 numere. Cota B.A.R. P III 6719.

Apărută în condiții grafice excepționale, revista este materializarea entuziasmului față de expresionism al regizorului Soare Z. Soare, fost ucenic al marelui Max Reinhardt. „Ce vrem și ce nu vrem”, aflăm din capul locului: „Dorim să fim o școală de justă și deplină informație pentru lumea ce vrea să învețe și în special pentru actori, regizori și pictori”. Despre „Anul teatral”, Ion Marin Sadoveanu glosează cu entuziasm: „Planuri se fac și se desfac: ideile se întretaie; îșnesc avînturile de unde nu te aștepți; sar cuvintele, luptele, rîvnele. Drama și teatrul românesc sînt în elaborare. Fiecare an ce trece cată să le statornicească. Influențe de pretutindeni se ciocnesc; vină cît de multe, din toate părțile; sub reactivul puternic al sufletului românesc să se închege”.

Mai colaborează V. Efitimiu, E. Ciomac, N. Davidescu, Scarlat Froda, Dem. Teodorescu, A. De Herz, Soare Z. Soare.

Ionuț NICULESCU